

Пропозиції до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства ЄС у сфері відновлюваних джерел енергії»

Чинна редакція (як є)	Запропоновані зміни (текст проєкту)	Пропозиція ЕПЛ	Коментарі та обґрунтуванням
У Законі «Про ринок електричної енергії» Стаття відсутня	Ст.9-10 Зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії План (плани), що визначає зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії, має визначати доступні земельні ділянки, акваторії (водного простору) водних об'єктів, на яких впровадження проєктів відновлювальної енергетики, що використовують різні типи відновлювальних джерел енергії, не матиме значного впливу на довкілля, враховуючи особливості обраної території, та одночасно: надавати пріоритет штучним та забудованим поверхням, такими як дахи та фасади будівель, транспортна інфраструктура та прилеглі території, паркувальні майданчики, ферми, звалища, промислові об'єкти, шахти, штучні внутрішні водойми, озера та водосховища, а також, за доцільності, об'єкти очищення міських стічних вод та деградовані землі, непридатні для сільського господарства, та виключати території Смарагдової мережі, основні міграційні шляхи птахів та	План (плани), що визначає зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії, має визначати доступні земельні ділянки, акваторії (водного простору) водних об'єктів, на яких впровадження проєктів відновлювальної енергетики, що використовують різні типи відновлювальних джерел енергії, не матиме значного впливу на довкілля, за виключенням територій та об'єктів природно-заповідного фонду України, Смарагдової мережі та екомережі, враховуючи особливості обраної території, та одночасно: надавати пріоритет штучним та забудованим поверхням, таким як дахи та фасади будівель, транспортна інфраструктура та прилеглі території, паркувальні майданчики, ферми, звалища, промислові об'єкти, шахти, штучні внутрішні водойми, озера та водосховища, а також, за доцільності, об'єкти очищення міських стічних вод та деградовані землі, непридатні для сільського господарства, та виключати території Смарагдової мережі, території	Отож дані вимоги до планів зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії не включають об'єкти ПЗФ, які мають також бути виключені з земельних ділянок, на яких можуть бути створені такі зони. Упущення згадки про національні об'єкти ПЗФ порушує вимоги Директиви RED, а також вимоги Закону "Про природно-заповідний фонд України". Основна мета картування територій як зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії полягає в визначенні територій, на яких можливі проєкти не будуть мати значного впливу на довкілля. Тому такі території, як Натура2000 (чи Смарагдова мережа), національні об'єкти ПЗФ, основні міграційні шляхи автоматично мають виключатися з переліку потенційних територій, де можуть бути створені зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії.

	морських ссавців, а також інші території, визначені на основі карт чутливості біорізноманіття, за винятком штучних і забудованих поверхонь, таких як дахи, паркувальні майданчики або транспортна інфраструктура, розташована у цих зонах.	та об'єкти природно-заповідного фонду України, основні міграційні шляхи птахів та морських ссавців, а також інші території, визначені на основі карт чутливості біорізноманіття, за винятком штучних і забудованих поверхонь, таких як дахи, паркувальні майданчики або транспортна інфраструктура, розташована у цих зонах.	
	Ст.9-10 Зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії Критерії заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату в зонах прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії, що застосовуються до проектів відновлювальної енергетики, у тому числі разом із спільно розміщеними установками зберігання енергії, а також приєднання відповідних електроустановок до електричних мереж, затверджуються Кабінетом Міністрів України.	Критерії заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату в зонах прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії, що застосовуються до реалізації проектів відновлювальної енергетики, у тому числі разом із спільно розміщеними установками зберігання енергії, а також приєднання відповідних електроустановок до електричних мереж, на довкілля і біорізноманіття, затверджуються Кабінетом Міністрів України. Такі заходи пом'якшення мають базуватися на вимогах ст.6(2) та 12(1) Оселищної директиви та ст.5 Пташиної директиви, і ст.4(I)(a) Водної рамкової директиви ЄС.	Стаття 9-10 говорить про критерії заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату в зонах прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії, які мають затверджуватися КМУ, проте директиви RED говорять про заходи пом'якшення, які мають базуватися на вимогах ст.6(2) та 12(1) Оселищної директиви та ст..5 Пташиної директиви, і ст.4(I)(a) Водної рамкової директиви. Тому, ці заходи мають стосуватися в першу чергу помякшення впливів на біорізноманіття, а не на зміну клімату чи помякшення наслідків зміни клімату. Важливо, що заходи з помякшення – не є компенсаційний заходами, а окремими заходами, які слід розробити для зон прискореного розвитку.
У Законі «Про ринок електричної енергії»	Стаття 9-11. Участь громадськості	Підтримуємо, але з обов'язковими доповненнями.	Запропонована стаття звучить дуже загально. Зокрема

на даний час норми щодо участі громадськості відсутні	Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, забезпечує інформування громадськості та органів місцевого самоврядування, які є або можуть бути заінтересованими чи зазнати істотного впливу, щодо розроблення плану (планів), що визначає зони прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії. організовує та проводить консультації відповідно до вимог Закону України "Про стратегічну екологічну оцінку" та вживає заходів для активного залучення громадськості та органів місцевого самоврядування до впровадження проектів відновлюваної енергетики, включаючи інформування, громадські обговорення та інші форми участі.	Пропонуємо, після слів та інші форми участі доповнити статтю положенням такого змісту: «Консультації з громадськістю проводяться у формі громадських слухань, у тому числі з використанням електронних комунікаційних засобів, із можливістю подання письмових зауважень протягом строку не менш як 30 календарних днів. Усі матеріали плану (звіт про стратегічну екологічну оцінку, картографічні матеріали, альтернативні варіанти) підлягають оприлюдненню у відкритому доступі не пізніше ніж за 15 календарних днів до початку обговорень. Результати обговорень та інформація про врахування пропозицій громадськості оприлюднюються у вигляді звіту на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади та в Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки».	формулювання: «вживає заходів для активного залучення». Відсутні строки, вимоги до способу інформування громадськості, обов'язку оприлюднювати і документи. Норма не уточнює, хто саме організовує громадські слухання (Міненерго чи місцеві ради). Є ризик, що «обговорення» залишаться формальними, без обов'язку врахування зауважень. Тому, пропозиція ЕПЛ доповнює і конкретизує положення статті.
У Законі «Про ринок електричної енергії» норми про зони, плани реалізації проектів відсутні	Стаття 9-12. Зони реалізації проектів з розвитку інфраструктури мереж та установок зберігання енергії, необхідних для інтеграції відновлюваних джерел енергії в об'єднану енергетичну систему України	У абзаці третьому запропонованої статті виключити формулювання «за відсутності обґрунтованих альтернативних рішень»	Це формулювання створює лазівку для обходу заборони на розміщення інфраструктури у ПЗФ та Смарагдовій мережі. У чинному вигляді вона дозволить інвестору довільно «доводити» відсутність альтернатив.

	З метою підтримки та прискорення розвитку відновлюваних джерел енергії, Кабінет Міністрів України затверджує план (плани) визначення окремих зон реалізації проектів з розвитку інфраструктури мереж та установок зберігання енергії, які необхідні для сприяння інтеграції відновлюваних джерел енергії в об'єднану енергетичну систему України, якщо такі проекти не передбачають значного впливу на навколишнє природне середовище, або якщо такий вплив може бути пом'якшений. Такий план (плани) розробляються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, з урахуванням зобов'язань України відповідно до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та може враховувати зони		Яким чином відсутність альтернатив буде перевірятись, контролюватись і ким?
--	---	--	--

	прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії, визначені відповідно до статті 99 цього Закону. План (плани) визначення окремих зон реалізації проектів з розвитку інфраструктури мереж та установок зберігання енергії, має передбачати: виключення розміщення інфраструктури мереж на територіях Смарагдової мережі та у природоохоронних зонах за відсутності обґрунтованих альтернативних рішень; виключення установок зберігання енергії на територіях Смарагдової мережі та у природоохоронних зонах; взаємозв'язок із планом (планами), що визначають зони прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії; визначити заходи з пом'якшення впливу на довкілля для проектів інфраструктури мереж та установок зберігання енергії. Такий план (плани) підлягає стратегічній екологічній оцінці в порядку, встановленому Законом України "Про стратегічну екологічну оцінку".		
У Законі «Про ринок електричної енергії» така стаття відсутня	Ст.14-5 Дозвільні процедури у зонах прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії		Проте таке формулювання суперечить ст.9-10, яка вказує, що території Смарагдової мережі не можуть включатися до територій, що будуть входити

	Ч.5 ... Проекти відновлювальної енергетики не підлягають оцінці впливу на довкілля на територіях Смарагдової мережі за умови дотримання встановлених критеріїв. Ч.7 Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища проводить оцінку проєктів відновлювальної енергетики, які можуть спричинити значні непередбачені негативні впливи на навколишнє середовище з урахуванням екологічної чутливості географічних зон їх розташування, які не були визначені при оцінці при розробленні плану, що визначає зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії.	Проекти відновлювальної енергетики не підлягають оцінці впливу на довкілля на територіях Смарагдової мережі за умови дотримання встановлених критеріїв. Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища проводить оцінку проєктів відновлювальної енергетики, які можуть спричинити значні непередбачені негативні впливи на навколишнє середовище з урахуванням екологічної чутливості географічних зон їх розташування, які не були визначені при оцінці при розробленні плану, що визначає зони прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії. Процедура оцінки впливу на довкілля в транскордонному контексті проєктів відновлювальної енергетики, які мають значний вплив на території інших(ої) держав(и) відбувається у відповідності з положеннями Закону “Про оцінку впливу на довкілля”. Планування, будівництво та експлуатація об’єктів відновлювальної енергетики, не можуть претендувати на статус таких, що мають переважний	до зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії. Наявність Смарагдової мережі автоматично означає, що плановані проєкти будуть мати значний вплив на довкілля. Ч.7 ст. Ст.14-5 вводиться якась незрозуміла оцінка проєктів відновлювальної енергетики, яку має проводити Міндовкілля (а тепер Мінекономіки), яка має проводитися можливо щодо проєктів, що можуть мати транскордонний вплив, або можливо щодо проєктів, які будуть реалізовуватися на територіях Смарагдової мережі. Проте не зрозуміло, яких саме випадків ця екологічна оцінка стосується і про яку саме оцінку йдеться, але ця оцінка має визначити проєкти відновлювальної енергетики, які можуть спричинити значні непередбачені негативні впливи на навколишнє середовище з урахуванням екологічної чутливості географічних зон їх розташування, які не були визначені при оцінці при розробленні плану(?) зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії. Ця оцінка має також включати транскордонну оцінку проєктів відновлювальної енергетики. І правила такої оцінки мають затверджуватися КМУ. Проте такий вид додаткової “оцінки” не передбачено директивами RED.
--	---	--	--

		суспільний інтерес згідно вимог ст.14-10 даного Закону, у випадку наявності значних, непередбачених негативних впливів на навколишнє середовище, які не можна помякшити. Висновок про це надається центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища на підставі методики, що затверджується КМУ.	А правила щодо оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті затверджені Законом “Про оцінку впливу на довкілля”, тому слід уточнити про яку процедуру оцінки транскордонного впливу йдеться в даній статті.
У Законі «Про ринок електричної енергії» така стаття відсутня	Ст.14-10 Переважний суспільний інтерес проєктів відновлювальної енергетики До досягнення кліматичної нейтральності відповідно до Закону України “Про основні засади державної кліматичної політики” планування, будівництво та експлуатація об’єктів відновлювальної енергетики та або установок зберігання енергії, їх приєднання до систем передачі або розподілу вважаються такими, що мають переважний суспільний інтерес та сприяють громадському здоров’ю і безпеці за умови здійснення компенсаційних заходів щодо негативних наслідків для довкілля відповідно до висновку з оцінки впливу на довкілля, у кожному окремому випадку відповідно до вимог	До досягнення кліматичної нейтральності відповідно до Закону України “Про основні засади державної кліматичної політики” планування, будівництво та експлуатація об’єктів відновлювальної енергетики та або установок зберігання енергії, їх приєднання до систем передачі або розподілу вважаються такими, що мають переважний суспільний інтерес та сприяють громадському здоров’ю і безпеці, крім випадків, коли є чіткі докази того, що такі об’єкти можуть спричинити значну, негативну та таку, що не можна помякшити шкоду для довкілля. Передумовою для надання такого статусу є наявність Відповідної оцінки	Ст.14-10 говорить про переважний суспільний інтерес проєктів відновлювальної енергетики. Також в цій статті згадуються компенсаційні заходи щодо охорони довкілля, проте в інших статтях йдеться про компенсаційні заходи на зміну клімату. Проте положення директиви RED дає виключення із застосування даної презумпції, коли є чіткі докази значної, негативної та такої, що не можна помякшити, шкоди довкіллю. Такий статус проєктам надається в Європі лише після проведення Відповідної оцінки (Appropriate assessment), у відповідності з вимогами Оселищної директиви. Таким чином, таке формулювання є неприйнятним та таким, що не відповідає

	природоохоронного законодавства.	(Appropriate assessment) на оселища . за умови здійснення компенсаційних заходів щодо негативних наслідків для довкілля відповідно до висновку з оцінки впливу на довкілля, у кожному окремому випадку відповідно до вимог природоохоронного законодавства.	вимогам європейського законодавства.
У Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» пропонується термін «проект відновлюваної енергетики» відсутній	У Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 34, ст. 343 із наступними змінами): 1) частину другу статті 1 доповнити абзацом п'ятим такого змісту: “Термін “проект відновлюваної енергетики” вживається у цьому Законі у значенні, наведеному в Законі України “Про альтернативні джерела енергії”.”;	Уточнити норму шляхом внесення застереження, що використання терміну “проект відновлюваної енергетики” не може бути підставою для винятків з процедур ОВД, СЕО чи вимог містобудівної документації. Пропонуємо таке застереження: «Визначення терміну “проект відновлюваної енергетики” не змінює порядку застосування процедур оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки та вимог містобудівної документації».	Формально, внесення цього терміну – технічне доповнення, але ця норма вона створює правову підставу для винесення «особливостей» проєктів ВДЕ у спеціальний закон. Це може дозволити обходити містобудівні та екологічні процедури. Якщо термін залишити — слід прямо прописати, що він не може бути підставою для винятків із процедур ОВД, СЕО чи вимог містобудівної документації.
Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» на даний час не містить спеціальних винятків для окремих об'єктів (сфер) будівництва	частину першу статті 3 доповнити абзацом четвертим такого змісту: “Проектування та будівництво проєктів відновлюваної енергетики, здійснюється з урахуванням особливостей, встановлених Законом України “Про альтернативні джерела енергії”.”	Виключити норму	Запропонована норма фактично створює подвійну систему регулювання: для проєктів ВДЕ застосовуватиметься особливий порядок, відмінний від загального у сфері містобудування. Це відкриває можливість реалізації проєктів будівництва ВЕС, СЕС, малих ГЕС та інших об'єктів без належного врахування містобудівної

			документації, процедур ОВД і CEO. Такий підхід суперечить принципу єдності правового регулювання. У результаті може виникнути ризик масового будівництва у природоохоронних територіях, у тому числі в межах ПЗФ та Смарагдової мережі, що порушує міжнародні зобов'язання України.
Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» на даний час не містить окремої вимоги про обов'язковість розміщення інформації про об'єкти ВДЕ	абзац перший пункту 6 частини першої статті 22-2 викласти в такій редакції: “6) інформації про об'єкти будівництва та закінчені будівництвом об'єкти, враховуючи такі, що відносяться до проектів відновлюваної енергетики, у тому числі:”	Підтримуємо, з доповненнями. Пропонуємо конкретизувати, яка саме інформація оприлюднюється У пункті 6 частини першої статті 22-2 після слів «у тому числі:» доповнити реченням такого змісту: «Щодо проектів відновлюваної енергетики інформація підлягає обов'язковому оприлюдненню разом із результатами оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки (звіт, висновок, картографічні матеріали) шляхом розміщення посилань на документи з Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля та Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки».	Запропонована законопроектом норма закріплює лише включення ВДЕ до переліку об'єктів, щодо яких здійснюється інформування. Це позитивна зміна, але без додаткового уточнення вона залишається декларативною і може обмежитися повідомленням про сам факт проекту без екологічної інформації. Пропозиція ЕПЛ забезпечує інтеграцію містобудівного та екологічних реєстрів, гарантує прозорість і доступ громадськості до даних про екологічні наслідки проектів будівництва.
У Законі «Про оцінку впливу на довкілля» відсутнє визначення поняття «переважний суспільний інтерес»	У Законі України “Про оцінку впливу на довкілля”: 1) у статті 1: частину першу доповнити пунктом 2-1 такого змісту:	Виключити норму	Поняття «суспільний інтерес» не має чітких критеріїв, які це саме причини соціального чи економічного характеру? Що до них належить? Це оціночне

	“2-1) переважний суспільний інтерес - причини соціального або економічного характеру які дозволять провадити діяльність незважаючи на негативні результати оцінювання наслідків впливу на довкілля та за відсутності альтернативних рішень, за умови застосуванням компенсаційних заходів»		поняття. Отже, є високий ризик, що його можна буде застосовувати довільно, у т.ч. для комерційних проєктів. Водночас, поняття «компенсаційні заходи» не розкрито. Не зрозуміло, що саме вони передбачають (висадку дерев, виплату коштів? Як будуть розраховуватись ці компенсаційні заходи?), який механізм контролю вжиття таких заходів. Фактично ця норма перекладає акцент із превенції шкоди, що може бути заподіяна довкіллю на «компенсаційні заходи», що підмінює суть ОВД. Більше того, директива ЄС про ОВД не допускає можливості погодження провадження планованої діяльності незважаючи на негативні наслідки для довкілля у зв'язку із наявністю переважаючого (не переважного) суспільного інтересу. Такий інструмент використовується Оселищною директивою у зв'язку із процедурою відповідної оцінки (appropriate assessment). Запровадження інструменту переважаючого суспільного інтересу в процедуру ОВД прямо суперечитиме директиві про ОВД та директиві про відновлювальні джерела енергії (RED).
--	---	--	---

			За межами зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії проекти повинні проходити процедуру ОВД в порядку, передбаченому Законом України “Про оцінку впливу на довкілля” із збереженням можливості надання висновку з ОВД про недопустимість провадження планованої діяльності за наявності для цього підстав, передбачених законом.
У Законі «Про оцінку впливу на довкілля» запропонована норма відсутня. Передбачено загальний порядок процедури ОВД для визначених видів діяльності.	частину другу статті 2 ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля» доповнити абзацом другим такого змісту: “Оцінка впливу на довкілля проектів відновлюваної енергетики, здійснюється з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про альтернативні джерела енергії”.	Виключити норму	Вказана норма порушує однаковість і єдиний підхід процедури ОВД для всіх видів діяльності, що закріплені в ньому. Створюється ризик, що для ВЕС, СЕС чи ГЕС буде запроваджено спеціальний «окремий режим» проходження ОВД, що дозволить пом'якшити, знизити вимоги щодо аналізу впливів і консультацій тощо. Тобто будуть запроваджені окремі спрощені процедури ОВД винесені у цей спеціальний закон. За межами зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії проекти повинні проходити процедуру ОВД в порядку, передбаченому Законом України “Про оцінку впливу на довкілля” із збереженням можливості

			надання висновку з ОВД про недопустимість провадження планованої діяльності за наявності для цього підстав, передбачених законом.
У Законі «Про оцінку впливу на довкілля» запропонована норма відсутня.	Статтю 3 доповнити частиною сьомою такого змісту: “7. Проекти відновлюваної енергетики розглядаються з урахуванням особливостей, встановлених Законом України “Про альтернативні джерела енергії»	Виключити норму	Ця норма фактично дублює і закріплює ще раз попередньо запропоновані доповнення до ч. 2 статті 2. За межами зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії проекти повинні проходити процедуру ОВД в порядку, передбаченому Законом України “Про оцінку впливу на довкілля” із збереженням можливості надання висновку з ОВД про недопустимість провадження планованої діяльності за наявності для цього підстав, передбачених законом.
У статті 9 Закону «Про оцінку впливу на довкілля» запропонована норма відсутня.	частину 1 статті 9 доповнити абзацом другим такого змісту: “Планована діяльність як має переважний суспільний інтерес не може бути визнана недопустимою для провадження в разі негативного впливу на довкілля, за умови передбачення відповідних компенсаційних заходів.”	Виключити норму	Директива ЄС про ОВД не допускає можливості погодження провадження планованої діяльності незважаючи на негативні наслідки для довкілля у зв’язку із наявністю переважаючого (не переважного) суспільного інтересу. Такий інструмент використовується Оселищною директивою у зв’язку із процедурою відповідної оцінки (appropriate assessment). Запровадження інструменту переважаючого суспільного інтересу в процедуру ОВД

			прямо суперечитиме директиві про ОВД та директиві про відновлювальні джерела енергії (RED). За межами зон прискореного розвитку відновлювальних джерел енергії проекти повинні проходити процедуру ОВД в порядку, передбаченому Законом України "Про оцінку впливу на довкілля" із збереженням можливості надання висновку з ОВД про недопустимість провадження планованої діяльності за наявності для цього підстав, передбачених законом.
--	--	--	---

Додаткові пропозиції ЕПЛ:

Окрім зазначених у таблиці коментарів, пропонуємо внести у проєкт закону у Прикінцеві та перехідні положення також таке доповнення:

«Норми цього Закону застосовуються виключно до нових проєктів у сфері відновлюваної енергетики, щодо яких процедури оцінки впливу на довкілля, стратегічної екологічної оцінки чи отримання дозвільних документів розпочаті після набрання ним чинності».

Обґрунтування пропозиції:

На даний час законопроект не містить перехідних положень, що створює ризик, коли проєкти, яким уже відмовлено у видачі висновків ОВД чи інших дозвільних документів, повторно подаватимуться під нові правила. Це може призвести до реалізації ініціатив, які вже були визнані неприйнятними для довкілля. Запропоноване уточнення унеможливило такий обхід і гарантує, що нові норми застосовуватимуться лише до нових проєктів.